

Geliş Tarihi:25.11.2018
 Kabul Tarihi:20.12.2018
 SPORMETRE, 2018,16(4),179-189
 DOI: 10.1501/Sporm_0000000402

BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİNİN MESLEKİ ETİK İLKELERİ ÖLÇEĞİNİN GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

Oğuz ÖZBEK¹

¹Ankara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Ankara

Öz: Bu çalışmanın amacı “beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki etik ilkelere” uyma düzeyini ölçmek için geliştirilen ölçeğin geçerlik ve güvenilirliğini yeniden test etmektir. Araştırma tarama modelindedir. Araştırmanın verileri, 308 beden eğitimi öğretmeninden oluşan çalışma grubundan elde edilmiştir. Veri toplama aracı ölçekte, 32 madde ve dört alt boyut yer almaktadır. Profesyonellik boyutunda 14 madde, sorumluluk boyutunda 8 madde, dürüstlük boyutunda 5 madde, saygı boyutunda 4 madde yer almıştır. Ölçek seçenekleri, hiç katılmıyorum ile tam katılıyorum arasında, bu seçeneklerin değerleri ise 1-5 arasında değişmektedir. Ölçeğin geçerlik çalışması için madde toplam korelasyon katsayılarına bakılmış, faktör yapısını test etmek için doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Güvenirlik için ise Cronbach’s Alpha katsayısı hesaplanmıştır. Ölçeğin, doğrulayıcı faktör analizi ile boyut geçerliliği test edilmiştir. Doğrulayıcı faktör analizi sonucu ortaya çıkan model uyum indeksleri değerlendirilmiş, uyum indekslerinin kabul edilebilir düzeyde olduğu saptanmıştır. Ölçeğin bütününe ilişkin Cronbach’s Alpha katsayısı 0,91 bulunmuştur. Sonuç olarak, “beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki etik ilkeleri ölçeği”nin geçerli ve güvenilir olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Etik ilkeler,beden eğitimi öğretmeni,ölçek geliştirme

PROFESSIONAL ETHICAL PRINCIPLES OF PHYSICAL EDUCATION TEACHERS VALIDITY AND RELIABILITY STUDY OF THE SCALE

Abstract: The purpose of this study is to retest the validity and reliability of the scale developed to measure the level of compliance of "physical education teachers with professional ethical principles". Research is in the screening model. Data from the study were obtained from the study group of 308 physical education teachers. The data collection tool has 32 items and four sub-dimensions on the scale. There were 14 items in the professionalism dimension, 8 items in the responsibility dimension, 5 items in the honesty dimension and 4 items in the respect dimension. Scale options vary between never agreeing and fully agreeing, with the values of these options ranging from 1 to 5. For the validity study, item total correlation coefficients were examined, and confirmatory factor analysis was applied to test the factor structure. For reliability, Cronbach's Alpha coefficient is calculated. The validity of the scale was tested by confirmatory factor analysis. The model adaptation indices which were obtained as a result of confirmatory factor analysis were evaluated and it was determined that adaptation indices were acceptable. The Cronbach's Alpha coefficient for the whole scale was found to be 0.91. As a result, it was determined that "professional ethical principles scale of physical education teachers" is valid and reliable.

KeyWords: Ethical principles; occupational ethics; physical education teaching; scale development;

GİRİŞ

Etik, davranışlarımızı inceleyerek altında yatan yargılarımızı ele alır (Nuttall, 1997). Etiğin temelinde yer alan iyi niyet “kişinin iyi olarak kabul edileni kendi eylemlerinin ilkesi haline getirmesidir” (Pieper, 1999). Etik, eğitim alanında giderek önemli hale gelen bir kavram olmuştur. Eğitimciler hem etik sorunlarla karşı karşıyadırlar hem de öğrencilerin ve gelecek kuşakların eğitiminden sorumludurlar (Haynes, 2002). Etik olarak iyi ve doğru olan nedir sorusu öğretmenleri sürekli rahatsız eder. Etik boyutun bilincinde ve farkında olan öğretmen uygulamada her zaman etik ikilemlerle,

problemlerle karşılaşacaktır. Öğretmenler meslek yaşamlarında karşılaşabilecekleri etik konulara ilişkin hizmet öncesi ve hizmet içinde eğitilmelidir (Strike, 1995). Öğretmenler çeşitli ilişkiler arasında uygulamadan doğan, doğru ya da yanlış davranış arasında karar vermek durumundadır (Campbell, 2000).

Günümüzde öğretmenler daha çok ve daha karmaşık etik sorunla karşılaşmaktadır. İnsan haklarının daha çok savunulur olması ile öğrenci hakları daha çok konuşulmaya, tartışılmaya başlanmıştır. Bu durum öğretmenlerin okul ortamında öğrencilerle ilişkilerinde daha özenli davranmaya, davranışlarını etik açıdan uygun olup olmadığını daha çok sorgulamaya yol açmıştır (Haynes, 2002; Peach ve Reddick,1986). Eğitim ortamında etik ilişkilerin hüküm sürmesi beklenir. Bu nedenle eğitim için etik ilkelerin belirlenmiş olması ve eğitimcilerin de bu ilkelere uyması gerekir.

Etik davranışın altında karşılıklı iyi niyet ve güven vardır. Öğretmen öğrencinin yararına olan iyi davranışa karar vermelidir. Karar verirken başka bir öğrenci zarar görebilir, ya da karardan olumsuz etkilenebilir, bir öğrencinin lehine hareket ederken başka öğrenci bir öğrenci mağdur olabilir, haksız bir uygulama ortaya çıkabilir ya da toplumun ahlaki kuralları ile çelişen bir durum ortaya çıkabilir. Etik bir ikilem söz konusu olduğunda öğretmenin doğruyu belirlemede, hangi ilkelere göre karar vereceği tartışma konusu olmuştur (Kidder ve Born, 1998). Öğretmenler, etik bir ikilemin çözümünde, bütün toplumlar için genel ve geçer olan şefkat, dürüstlük, adalet, sorumluluk ve saygı ilkelerini dikkate almalıdır (Kidder ve Born, 1998; Tirri,1999).

Etik ilkelerin temel amacı, uygulamayı en yararlı hale getirmek, kamu yararı sağlamak, mesleği korumak, üyeleri disipline etmek, öğretmenlerin günlük uygulamalarda karşılaşabilecekleri etik ikilemlerle baş etmelerine rehberlik ve kaynaklık etmektir (Campbell, 2000). Öğretmenliğin gerçek anlamda bir meslek olarak kabul edilebilmesi için, uygulanabilir etik ilkelerinin belirlenmiş olması gerekir. Etik ilkeler öğretim işini meslekleştirme ve bağımsızlaştırmada önemli bir rol oynamıştır. Etik ilkelerini belirleyen ve bunu uygulayan öğretmenler topluma güven verirler (Travers ve Rebores, 2000).

Beden eğitimi öğretmenleri okulda ve spor alanlarında öğrencilere sahip olmaları gereken değerleri kazandırırken etik kararlar verir (Harrison ve Blakemore, 1992). Beden eğitimi öğretmenleri görevlerini gerçekleştirirken hizmet ideallerini korumak, meslek içi rekabeti düzenlemek ve verilen hizmetin niteliğini yükseltmek için meslek etiğine uygun davranmalıdır. Erdem ve Şimşek (2013) öğretmenlik mesleğinde etiğini, “öğrenciler, toplum ve meslektaşları ile olan ilişkilerde yerine getirilmesi gereken sorumluluklar, uyulması gereken kurallar ve ilkeler bütünü” olarak tanımlamaktadır. Beden eğitimi öğretmenlerinin görevlerini yerine getirirken hizmet ideallerini sağlamak ve mesleki hizmetin niteliğini artırmada meslek etiğine uymaları gereklidir.

Öğretmen meslek etiğini inceleyen çalışmaların sayısında son yıllarda artış gözlenmiştir. Gündüz ve Coşkun (2011) çalışmasında kız öğrenciler, erkek öğrencilere göre öğretmenlerinin daha yüksek düzeyde etiğe uygun davrandığını belirtmişlerdir. İlköğretim okulu öğretmenlerinin etik algılarını inceleyen bir çalışmada, etik açıdan bakıldığında, öğretmen davranışlarının toplumun normlarından, zaman içinde var olan ilkelere ve sosyal alanda üstlenilen rollerden de etkilendiği saptanmıştır (Keser,

Kocabaş ve Yirci, 2013). Altinkurt ve Yılmaz (2011)'in çalışmasında öğretmen adayları, öğretmenlerin etik dışı davranışları arasında en sık karşılaşılan davranışın “başarı düzeyi düşük öğrencilerle yeterince ilgilenmemek”, en az karşılaşılan davranışın ise “öğrencilere dini konularda baskı yapmak” olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmen davranışlarını kamu meslek etiği ilkelerine uygunluğu açısından inceleyen bir çalışmada, öğretmenlerin sosyo-ekonomik düzeyleri artıkça, etik ilkelere uyma düzeylerinin de arttığı görülmüştür (Toprakçı, Bozpolat ve Buldur, 2010). Bu çalışmada ulusal düzeyde “Öğretmenlik Mesleği Etik İlkeleri Belgesi”nin geliştirilerek uygulanması önerilmiştir. Elma ve Mercan (2012), okul öncesi öğretmenlerinin etik ikilemleri çözümlene biçimlerini ele aldığı çalışmada, öğretmenlerin “velilerden gelen değerli hediyeleri kabul etme, görevini ihmal eden meslektaşına yaklaşım biçimi ve aile içinde şiddete maruz kalan öğrencilere yönelik müdahalede bulunma” ile ilgili farklı çözüm yolları önerdikleri görülmüştür. Gözütok (1999) öğretmenlerin etik davranışlarını incelediği çalışmasında öğretmenlerin hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimi programlarının geliştirilmesinde öğretmen etiği konularına yer verilmesini önermiştir. Aydoğan (2011), öğrenci görüşlerine göre öğretmenlerin mesleki etiğine büyük ölçüde uyduğunu saptamıştır. Obuz (2009)'un çalışmasında, kadın beden eğitimi öğretmen adaylarının öğrencilerle ilişkilerde ve görevle ilgili sorumluluklarda, erkek beden eğitimi öğretmen adaylarına göre daha etik davranma eğiliminde oldukları, ailesi ekonomik yönden iyi durumda olan beden eğitimi öğretmen adaylarının ise daha etik davrandığı saptanmıştır.

Öğretmen meslek etiğine ilişkin çok sayıda ölçek geliştirilmiştir. Gündüz ve Çoşkun (2012)'un çalışmasında, “öğrenci algısına göre öğretmen etik değerler ölçeği” geliştirilmiştir. Ölçek, mesleki sorumluluk ve mesleki yeterlik alt boyutlarından ve 30 maddeden oluşmaktadır (Gündüz ve Çoşkun, 2011). Yılmaz, ve Altinkurt (2009) tarafından öğretmenlik mesleğindeki etik dışı davranışları ölçen bir ölçek geliştirilmiştir. Koçyiğit ve Karadağ (2017) tarafından geliştirilen öğretmenlik mesleği etik ilkeleri ölçeği altı boyut ve 56 maddeden oluşmaktadır.

Beden eğitim öğretmeni, diğer branş öğretmenlerinden farklı olarak okul içi ve okul dışı spor faaliyetlerinde öğrenci ile iletişim içindedir. Beden eğitimi öğretmeni, öğretmenlik görevinin yanı sıra okul takımında antrenörlük görevini yürütür. Öğrenciler ile ders saatleri dışında spor organizasyonlarında, okul spor müsabakalarında daha yoğun iletişim kurar. Bu nedenle beden eğitim öğretmenleri için etik ilkeler öğretmen meslek etiği ile birlikte spora özgü unsurları da içerir. Beden eğitimi öğretmenleri için branşa özgü ilkeleri de kapsayan bir meslek etiği ölçeğine ihtiyaç vardır. Bu çalışmanın amacı “beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki etik ilkelere” uyma düzeyini ölçmek için geliştirilen ölçeğin geçerlik ve güvenilirliğini yeniden test etmektir.

MATERYAL VE METOD

Araştırma tarama modelindedir. Araştırmanın verileri, Ankara’da resmi ortaokul ve liselerde görev yapan 308 beden eğitimi öğretmeninden oluşan çalışma grubundan elde edilmiştir. Katılımcıların cinsiyet ve medeni durumları incelendiğinde, % 37’sinin (112 kişi) kadın, % 63’ünün (196 kişi) erkek olduğu, % 69.2’sinin evli (213 kişi), %30.8’inin (bekâr (95 kişi) olduğu görülmüştür. Katılımcıların yaşlarına bakıldığında % 5.8’inin

(18 kişi) 21-27 yaş arasında, % 17.9'unun (55 kişi) 28-34 yaş arasında, % 31.5'inin (97 kişi) 35-41 yaş arasında, %27.9'unun (86 kişi) 42-48 yaş arasında, % 11.4'ünün (35 kişi) 49-55 yaş arasında, %5.5'inin (17 kişi) 56 yaş ve üzeri olduğu saptanmıştır. Katılımcıların mesleki kıdemleri incelendiğinde % 13'ünün (40 kişi) 0-4 yıl arasında, % 13'ünün (40 kişi) 5-8 yıl arasında, % 11'inin (34 kişi) 9-12 yıl arasında, %24-3.1'inin (71 kişi) 13-16 yıl arasında, % 17.9'unun (55 kişi) 17-20 yıl arasında, %22.1'inin (68 kişi) 21 yıl ve üstünde olduğu saptanmıştır.

Beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki etik ilkeleri ölçeğinin ilk geçerlik ve güvenilirlik çalışması Özbek (2003) tarafından yapılmıştır. Beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki etik ilkeleri literatürden elde edilen bilgiler doğrultusunda belirlenmiştir (Pehlivan, 1998, 173-177; Travers ve Rebore, 2000, 147-148; Resick ve diğerleri, 1975, 94-95). Madde havuzunda 47 mesleki etik ilke yer almıştır. Mesleki etik ilkelere ilişkin maddelerin değerlendirilmesi Likert Tipi beşli derecelendirme ölçeği ile yapılmıştır. Ölçeğin kapsam geçerliği için, konuyla ilgili kişilerin görüşüne başvurulmuştur. Uzman görüşüne göre gözden geçirilen ölçek taslağı, resmi lise ve dengi okullarda görevli beden eğitimi öğretmenlerine uygulanarak ölçek maddelerinin ayırt ediciliğine, madde-toplam korelasyon değerine bakılmış, yapı geçerliğini sınamak için ise açımlayıcı faktör analizi (AFA) yapılmıştır. AFA sonucu faktör yükü .30 ve daha yukarı olan maddelerin ölçekte yer almasına karar verilmiştir. Buna göre ölçekte 32 madde kalmıştır. Ölçekte dört boyut saptanmıştır. Birinci boyutun açıkladığı varyans oranı % 17.2, ikinci boyutun açıkladığı varyans oranı %11.6, üçüncü boyutun açıkladığı varyans oranı %8.6, dördüncü boyutun açıkladığı varyans oranı % 8.4 olarak saptanmıştır. Açıklanan toplam varyans ise %45.9 olarak saptanmıştır. Ölçekteki 32 maddenin 14'ü birinci boyutta, 8'i ikinci boyutta, 5'i üçüncü boyutta ve 5'i de dördüncü boyutta toplanmıştır. Bu dört boyutta yer alan maddelere içerikleri ve literatür incelenerek isim verilmiştir. Birinci boyut "profesyonellik", ikinci boyut "sorumluluk", üçüncü boyut "dürüstlük", dördüncü boyut "saygı" olarak isimlendirilmiştir. İç tutarlık için hesaplanan Cronbach's Alpha değeri ilk boyut için .85, ikinci boyut için .74, üçüncü boyut için .60, dördüncü boyut için .54 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin ilk geçerlik ve güvenilirlik çalışmasında elde edilen 32 maddeye (Özbek, 2003) bu çalışmada yeniden geçerlik güvenilirlik çalışması yapılmıştır.

Verilerin Toplanması

Ölçek gönüllü katılan 308 kişiye uygulanmıştır. Veri toplama aracı ölçekte, 32 madde ve dört alt boyut yer almaktadır. Profesyonellik boyutunda 14 madde, sorumluluk boyutunda 8 madde, dürüstlük boyutunda 5 madde, saygı boyutunda 4 madde yer almıştır. Maddelerin değerlendirilmesinde beşli Likert Tipi derecelendirme ölçeği kullanılmıştır. Ölçek seçenekleri, hiç katılmıyorum ile tam katılıyorum arasında, bu seçeneklerin değerleri ise 1-5 arasında değişmektedir. Ölçekte ters kodlanan madde bulunmamaktadır.

Verilerin Çözümlemesi

Veriler üzerinde ölçeğin geçerlik ve güvenilirliği incelenmiştir. Geçerlik için madde bütün korelasyon değerlerine bakılmış, faktör yapısını incelemek için doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Güvenirlik için ise Cronbach's Alpha katsayısı hesaplanmıştır.

Çarpıklık ve basıklık değerleri incelenerek verilerin normal dağılımına bakılmıştır. Hair ve ark. (2010) ile Byrne (2010), çarpıklık değerlerinin -2 ve +2 arası, basıklık değerlerinin ise, -7 ve +7 arasında olması durumunda verilerin normal dağılım gösterdiğini kabul etmektedirler. Ölçek alt boyutlarının çarpıklık ve basıklık değerleri bu sınırlar arasında kaldığı için verilerin normal dağıldığı kabul edilmiştir (Çizelge 1). Ölçek alt boyutları arasındaki korelasyon Pearson testi ile incelenmiştir.

Çizelge 1. Ölçek Boyutlarının Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

Değerler	Alt Boyutlar			
	Profesyonellik	Sorumluluk	Dürüstlük	Saygı
Çarpıklık	-,417	-,875	-1,20	-1,14
Basıklık	-,697	,018	1,009	,302
Ortalama	4.47	4.59	4.69	4.67
st.sapma	.372	.391	.362	.407

BULGULAR

Ölçek maddelerinin madde geçerliği madde toplam korelasyonu ile incelenmiştir. Çizelge 2’de yer aldığı gibi ölçekte yer alan tüm maddeler, ölçek puanıyla ve birbirileriyle yüksek korelasyon göstermiştir. Maddelerin korelasyon değerleri .30’un üzerinde olduğu için ölçekten atılan madde olmamıştır.

Çizelge 2. Ölçek Maddeleri ve Madde Toplam Korelasyon Değerleri

Profesyonellik Boyutu	Madde Toplam Korelasyon değeri	X	S
1-Öğrenci başarısını değerlendirirken yalnızca fiziksel yetenekleri değil; öğrencilerin zihinsel, duygusal ve sosyal gelişimlerini de dikkate alma.	,359	4,53	,594
2-Şampiyon olmak ve yarış kazanmaktan çok eğitim ve sağlığa önem verme.	,411	4,43	,649
3- Müsabakalarda kaybetmeyi, kazanmak gibi doğal kabul etme.	,379	4,12	,891
4- Meslektaşlarıyla işbirliği ve dayanışma içinde olma.	,504	4,41	,713
5-Mesleğe yeni başlayan meslektaşlarının mesleki bilgi ve deneyim kazanmalarına yardımcı olma.	,407	4,57	,617
6- Öğrencilerine, şiddete dayalı bir davranışta bulunmama.	,392	4,54	,730
7- Müsabakalarda başarısız olan sporcu öğrencilere anlayış gösterme.	,515	4,33	,771
8-Derslerinde öğrencilerde ortaya çıkabilecek bedensel rahatsızlık, susuzluk ya da halsizlik gibi durumlarda gerekli önlemleri alma.	,339	4,64	,537
9-Okulun olanaklarını bir grup öğrenciye tanımaktan çok, bütün öğrencileri spor etkinlikleri içine sokan, çalışmalarına yer verme.	,589	4,48	,626
10-Okulun araç gereç ve tesislerinden bütün öğrencilerin eşit yararlanmasını sağlama.	,607	4,52	,626
11-Notu bir baskı aracı olarak kullanmama.	,411	4,28	,877
12-Sporda dürüstlüğü, kazanmaya tercih etme.	,557	4,73	,504
13-Sporda disiplini, kazanmaya tercih etme.	,446	4,60	,606
14- Öğrencilerine derslerinde hoşgörülü davranma.	,572	4,45	,676
Sorumluluk Boyutu			
15-Öğrencilerinin doğru davranışını ödüllendirme.	,457	4,54	,599
16-Öğrenci başarısını nesnel (yansız) olarak değerlendirme.	,460	4,58	,606
17- Ders ve antrenman saatlerine kendisinin ve öğrencilerinin	,419	4,67	,521

uymasına özen gösterme.			
18- Öğrencilerinin sağlığına ve güvenliğine, sportif başarıdan daha fazla önem verme.	,494	4,71	,507
19-Sporcu öğrencilerinin transferlerinde kendi çıkarını gözeterek aracılık yapmama.	,512	4,48	,895
20-Engelli öğrencilerin derse katılımını sağlamak için onlara özel ilgi gösterme.	,569	4,59	,574
21-Beden eğitimi dersini genel eğitimin ayrılmaz ve tamamlayıcı bir parçası olarak görme.	,505	4,71	,512
22-Öğrencilerinin ders içindeki görüşlerine değer verme.	,664	4,42	,682
Dürüstlük Boyutu			
23-Sporcu öğrencilerini küçük düşürücü konuşmalar yapmama.	,629	4,57	,617
24-Sporcu öğrencilerinin sağlığını tehlikeye atacak test, ölçüm ya da ilaç denemesi yapılmasına izin vermeme.	,314	4,80	,528
25- Öğrencileriyle ilgili özel bilgileri sır olarak saklama.	,387	4,70	,565
26-Sınıf ortamında tartışılan dinsel, politik ve etnik konuları sır olarak saklama.	,384	4,59	,627
27-Sporcu öğrencilerinin sağlığını tehlikeye atacak antrenman yapturmama.	,453	4,80	,440
Saygı Boyutu			
28-Kulüp transferlerinde sporcu öğrencilerinin eğitimini ve sağlığını dikkate alma.	,501	4,68	,574
29-Müsabakalara katılacak sporcu öğrencilerin diğer derslerini aksatacak uygulamalardan kaçınma.	,625	4,42	,710
30- Öğrencilerine hakaret etmeme.	,572	4,73	,500
31-Rakip okul takımının sporcu ve antrenörlerini küçük düşürücü konuşmalar yapmama.	,593	4,78	,428
32-Meslektaşlarıyla olan ilişkilerinde saldırgan ve kırıcı davranmama.	,612	4,72	,483

Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA)

Ölçek maddeleri DFA ile değerlendirilmiştir. Modelin uygunluğu için , RMSEA, NFI, CFI, IFI, NNFI, AGFI ve GFI uyum indekslerine bakılmıştır (Çokluk ve ark., 2010). Kritik N değeri, DFA için 142.70 olarak hesaplanmıştır. Bu değere göre, araştırmanın örneklem grubunun yeterli olduğu ifade edilebilir. DFA sonuçlarına göre; S9 ve S10, S13 ve S12, S25 ve S26 maddeleri arasında modifikasyonlar yapılmıştır. Birinci boyutta 14 madde, ikinci boyutta 8 madde, üçüncü boyutta ise 5 madde, dördüncü boyutta 5 maddenin yer aldığı görülmüştür. Yapılan modifikasyonlar ile birlikte modelin uygunluğuna ilişkin (x^2/sd) oranı 2.70 olarak saptanmıştır. x^2/sd oranının ≤ 3 olması mükemmel uyum olarak yorumlanmaktadır (Çokluk ve ark., 2010; Sümer, 2000). Uyum indeksleri ise, RMSEA=0.075; NFI=0.92; NNFI=0.94; IFI=0.95; CFI=0.95; GFI=0.80 ve AGFI=0.77 şeklinde belirlenmiştir.

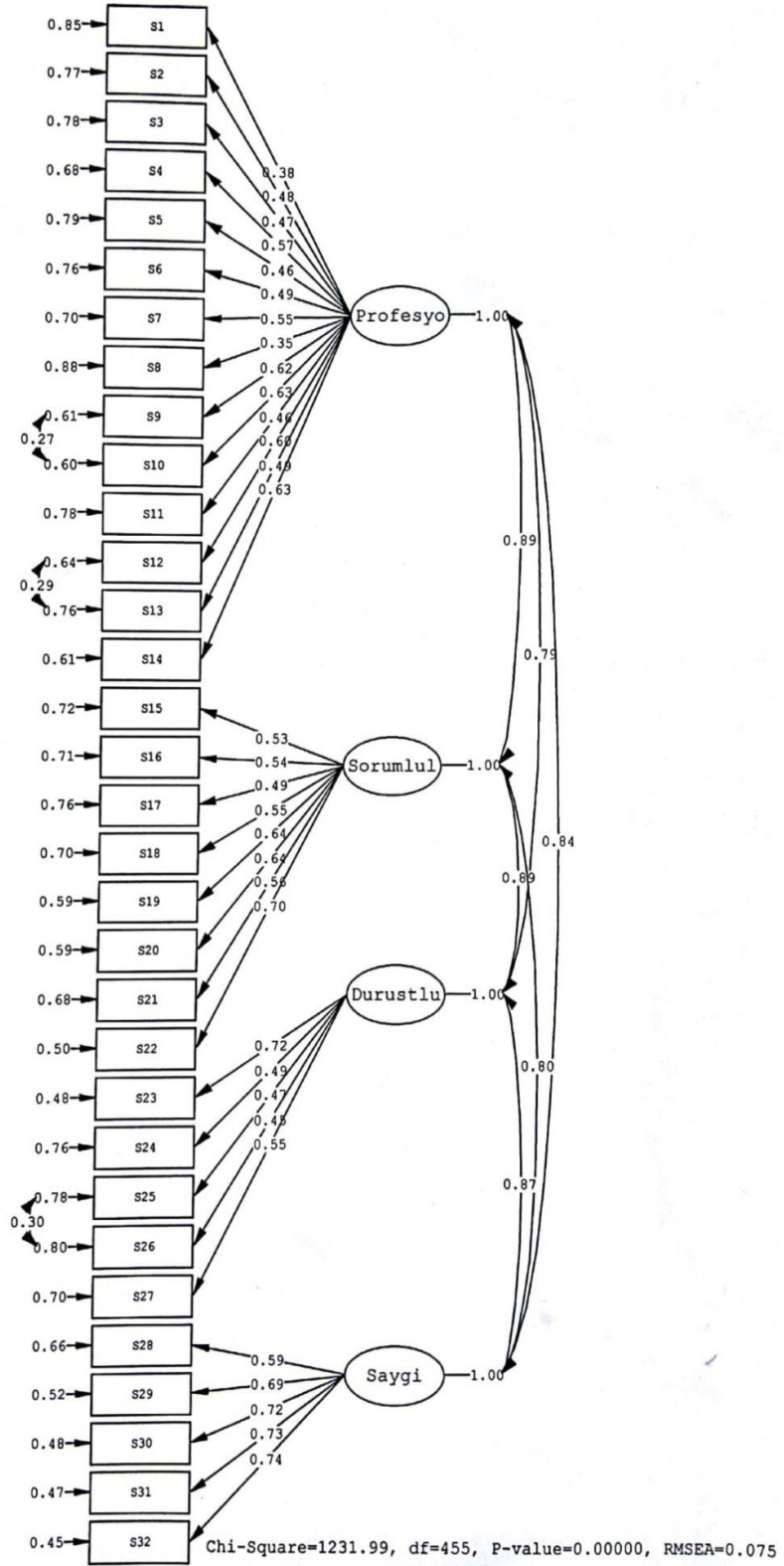
DFA analizine göre, RMSEA, NNFI, NFI, CFI ve IFI uyum indekslerinin kabul edilebilir değerlerde olduğu (Yılmaz ve Çelik, 2009), GFI ve AGFI indekslerinin ise kabul sınırlarının altında kaldığı saptanmıştır. Bazı yazarlar GFI için 0.85, AGFI için 0.80 üzeri değerlerin kabul edilebilir olduğunu belirtmektedirler (Frias ve Dixon, 2005; Marsh ve Balla 1992). Karatay (2009)'ın Harrington (2009)'dan aktardığına göre bu değerlere yaklaşmanın da yeterli olabileceği kabul edilmektedir. Uyum indekslerinin hangilerinin kabul edileceğine dair kesin bir görüş yoktur (Şimşek 2007). Ayrıca uyum indeksleri tek başına değil, bütün indeksler birlikte değerlendirilmelidir (Çapık, 2014).

Maddelerin Lambda değeri, t ve R² değerleri doğrulayıcı faktör analizini yorumlamada önem taşımaktadır. Çizelge 3'e göre, Lambda (λ), t ve R² değerlerinin anlamlı ($p < 0.05$) olduğu saptanmıştır (Çokluk ve ark., 2010). Lambda(λ) yükleri 0.38 ile 0.74 arasında, değişmektedir. Bu değerler, maddelerin faktör yüklerinin kabul edilebileceğini göstermektedir. R² değerleri incelendiğinde, alt boyutlarda maddelerde açıklanan varyans ise 0.15 ile 0.55 arasında değişmektedir. Bu değerlere göre ölçeğin yapı geçerliğinin yeterli olduğu söylenebilir. Ayrıca DFA ile ölçek yapısının dört boyutlu olduğu doğrulanmıştır.

Çizelge 3. Lambda (λ), t ve R² Değerleri

Boyutlar	Maddeler	λ	t	R ²
Profesyonellik	1	0.38	6.65	0.15
	2	0.48	8.51	0.23
	3	0.47	8.01	0.22
	4	0.57	10.02	0.32
	5	0.46	7.86	0.21
	6	0.49	8.63	0.24
	7	0.55	9.55	0.30
	8	0.35	6.40	0.12
	9	0.62	12.54	0.39
	10	0.63	12.79	0.40
	11	0.46	7.93	0.22
	12	0.60	11.52	0.36
	13	0.49	9.37	0.24
	14	0.63	11.41	0.39
Sorumluluk	15	0.53	9.43	0.28
	16	0.54	9.69	0.29
	17	0.49	8.73	0.24
	18	0.55	9.92	0.34
	19	0.64	11.93	0.41
	20	0.64	11.92	0.41
	21	0.56	10.25	0.32
	22	0.70	13.42	0.50
Dürüstlük	23	0.72	13.40	0.52
	24	0.49	8.42	0.24
	25	0.47	8.86	0.22
	26	0.45	8.53	0.20
	27	0.55	9.49	0.30
Saygı	28	0.59	10.58	0.34
	29	0.69	13.02	0.48
	30	0.72	13.87	0.52
	31	0.73	14.17	0.53
	32	0.74	14.43	0.55

DFA ile belirlenen uyum indeksleri genel olarak değerlendirildiğinde, Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleki Etik İlkeleri Ölçeği'nin model uyumunun istatistiki olarak kabul edilebileceği söylenebilir. Şekil 1'de ölçeğin model uyumluluğunu gösteren Yol Şeması yer almıştır.

Şekil 1. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleki Etik İlkeleri Ölçeği'nin Yol Şeması.

Ölçek Güvenirliği

Ölçeğin güvenirliliği iç tutarlık katsayısı hesaplanmıştır. Ölçek geneline ilişkin iç tutarlık katsayısı 0.91 olarak bulunmuştur. Güvenirlik analizi ile elde edilen ölçümlerin güvenilir olduğu saptanmıştır. Çizelge 4'te ölçeğin alt boyutlarına ilişkin güvenirlilik katsayıları verilmiştir.

Çizelge 4. Ölçek Alt Boyutlarının Güvenirlilik Katsayıları

Alt boyutlar	Cronbach's Alfa
Ölçek Geneli	0.91
Profesyonellik boyutu	.81
Sorumluluk boyutu	.78
Dürüstlük boyutu	.65
Saygı boyutu	.79

Ölçeğin ayrışma geçerliliği için alt boyutlar arasındaki ilişki, Pearson Korelasyon testi ile incelenmiştir. Çizelge 5'te görüldüğü gibi boyutlar arası ilişkinin pozitif yönde, orta düzeyde olduğu ve boyutların birbirinden bağımsız olduğu görülmüştür (Büyüköztürk, 2009).

Çizelge 5. Boyutlar arası Korelasyon

Boyutlar	Profesyonellik	Sorumluluk	Dürüstlük	Saygı
Profesyonellik	1	,698*	,535*	,678*
Sorumluluk	,698*	1	,622*	,639*
Dürüstlük	,535*	,622*	1	,589*
Saygı	,678*	,639*	,589*	1

*p< 0.01

Ölçek Puanlarının Değerlendirilmesi

Ölçek maddelerinde ters puanlanan madde bulunmamaktadır. Ölçek maddeleri, 1 ile 5 arasında değişen puanlar ile değerlendirilmiştir. Ölçek alt boyutlarının puan aralığı, profesyonellik boyutunda 14 ile 90 puan arasında, sorumluluk boyutunda 8 ile 40 puan arasında, dürüstlük ve saygı boyutlarında 5 ile 25 puan arasında değişmektedir. Puanların artması, mesleki etik ilkelere uyma düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir.

SONUÇ

Beden eğitimi öğretmenlerinin görevlerini yerine getirirken mesleki etik ilkelere ne kadar uygun davrandıklarını ölçek amacıyla geliştirilen ölçeğin yeniden geçerlik ve güvenirlilik çalışması yapılmıştır. Daha önce AFA ile boyut geçerliliği test edilen ölçeğin, DFA ile boyut geçerliliği doğrulanmıştır. DFA sonucu ortaya çıkan model uyum indeksleri değerlendirilmiştir. Uyum indeks değerlerinden, $x^2/sd=2.70$; RMSEA=0.075; IFI=0.95; NNFI=0.94; NFI=0.92 ve CFI=0.95 iyi uyumu göstermektedir (Çokluk ve ark., 2010; Çelik, Yılmaz, 2013). GFI=0.80 ve AGFI=0.77 indekslerinin ise kabul edilen değerlerden düşük olduğu görülmüştür. Harrington (2009), bu değerlere yaklaşmanın da yeterli olabileceği görüşündedir (akt; Karatay, 2009).

Beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki etik ilkeleri ölçeğinin bütününe ilişkin güvenilirlik katsayısı 0,91 bulunmuştur. Bu değer yüksek güvenilirlik düzeyini göstermektedir (Sipahi, Yurtkoru ve Çinko, 2007). Ölçek maddeleri Likert tipi beşli derecelendirme ile değerlendirilmiştir. Ölçek alt boyutlarından alınabilecek puanların yüksek olması, mesleki etik ilkelere uyma düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir. Yeniden geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılan bu ölçekte, 32 madde ve dört alt boyut yer almaktadır. Profesyonellik boyutunda 14 madde, sorumluluk boyutunda 8 madde, dürüstlük boyutunda 5 madde, saygı boyutunda 4 madde yer almıştır. Sonuç olarak, “beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki etik ilkeleri ölçeği”nin geçerli ve güvenilir olduğu saptanmıştır.

KAYNAKLAR

1. Altinkurt, Y., Yılmaz, K. (2011). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlerin Mesleki Etik Dışı Davranışlar İle İlgili Görüşleri, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 11 (22), 113- 128
2. Yılmaz, K., Altinkurt. Y. (2009). Öğretmen Adaylarının Mesleki Etik Dışı Davranışlar ile İlgili Görüşler, İş Ahlakı Dergisi, 2 (4), 71-88.
3. Aydoğan, İ. (2011), Öğretmenlerin Mesleki Etik İlkelerine Uyma Düzeylerinin Öğrenciler Tarafından Algılanması, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 21(2), 87-96.
4. Büyüköztürk, Ş. (2009). Sosyal Bilimlerde Veri Analizi. Pegem A Yayını, Ankara.
5. Campbell, E. (2000). Professional ethics in teaching: Towards the development of a code of practice. Cambridge Journal Of Education, 30(2), 203-222.
6. Elma, C. Mercan, U. (2012). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Mesleki Etik İlkeleri Çözümleme Biçimleri, e-journal of Research in Education and Teaching, 1 (3), 279-2287.
7. Çapık, C. (2014) Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışmalarında Doğrulayıcı Faktör Analizinin Kullanımı, Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi, 17(3), 195-205.
8. Çelik, E., Yılmaz, V. (2013). Yapısal Eşitlik Modellemesi. Temel Kavramlar Uygulamalar-Programlama. Yenilenmiş 2. Baskı, Anı Yayıncılık.
9. Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G., Büyüköztürk, Ş. (2010) Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli İstatistik: SPSS ve Lisrel Uygulamaları, Ankara: Pegem Akademi
10. Erdem, R. A., Şimşek, S. (2013). Öğretmenlik Meslek Etiğinin İrdelenmesi, Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6 (15).
11. Frias C.M., Dixon R.A. (2005). Confirmatory factor structure and measurement in variance of the memory compensation questionnaire. Psychological Assessment, 17(2), 168-178.
12. Gözütok, F. D. (1999). Öğretmenlerin etik davranışları. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 32(1-2), 83-99.
13. Gündüz, Y., Coşkun, S. Z. (2011). İlköğretim Öğrencilerinin Öğretmenlerin Mesleki Etik İlkelerine Uyma Düzeyine İlişkin Görüşleri. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 11 (2), 95-110.
14. Gündüz, Y., Coşkun, S. Z. (2012). Öğrenci Algısına Göre Öğretmen Etik Değerler Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması, Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 13 (1), 111-131.
15. Harrison, M. J., Blakemore, L. C. (1992). Instructional strategies for secondary school physical education. Iowa: Wm. C. Brown Puplicher.
16. Hair, J. F., Black. W. C., Babin. B. J. Anderson. R. E. (2010), Multivariate Data Analysis, 7th ed. Pearson Prentice Hall, New Jersey.
17. Haynes, F. (2002). The ethical school. (Routledge 1998 basımından çeviren: Semra Kunt Akbaş). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
18. Karatay, H. (2009). Okuma Stratejileri Bilişsel Farkındalık Ölçeği, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2 (19), 58-80.
19. Keser, S., Kocabaş, İ., Yirci, R., (2013). The Ethical Perceptions of Elementary School Teachers in the Triple Perspective of Classification of Ethics, Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry, 4(3).

20. Kidder MR, Born LP. (1998). Resolving ethical dilemmas in the classroom. *Educational Leadership*, 56(4), 38-41.
21. Koçyiğit, M., Karadağ, E. (2017). Öğretmenlik Mesleği Etik İlkeler Envanteri'nin Geliştirilmesi. *İş Ahlakı Dergisi*, 10(2), 246-273
22. Marsh H.W., Balla J. (1992). Goodness of fit in confirmatory factor analysis: The effects of sample size and model parsimony. *Quality and Quantity: International Journal of Methodology*, 28, 185-217.
23. Nuttall, J. (1997). Ahlak üzerine tartışmalar: Etiğe giriş. (Çeviren: Abdullah Yılmaz). Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
24. Peach, L., Reddick T. L. (1986). A study of the attitudes of public school teachers and administrators in middle tennessee concerning ethical behaviors. (ERIC Document Reproduction Service No: ED277155)
25. Pehlivan, İ. (1998). Yönetmelik mesleki ve örgütsel etik. Ankara: Pegem Yayınları.
26. Pieper, A. (1999). Einführung in die ethik. (Francke Verlag, 1994, 3. basımından çevirenler: Atayman, V., Sezer, G.) İstanbul: Ayrıntı Yayınları
27. Resick, C. M., Seidel, L. B., Mason, G. J. (1975). Modern administrative practices in physical education and athletics. Philippines: Addison-Wesley Publishing Company.
28. Sipahi B., Yurtkoru S, Çinko M. (2007). Sosyal Bilimlerde SPSS'le Veri Analizi. Beta Yayınları.
29. Sümer, N. (2000). Yapısal Eşitlik Modelleri: Temel Kavramlar ve Örnek Uygulamalar. *Türk Psikoloji Yazıları*, 3(6), 49-74
30. Strike, K. A. (1995). Professional ethics and the education of professionals. *Educational Horizons*, 74(1), 29-36
31. Şimşek, Ö. F. (2007). Yapısal Eşitlik Modellemesine Giriş, Temel İlkeler Ve Lisrel Uygulamaları. Ankara: Ekinoks.
32. Obuz, Ü. (2009). Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğiyle İlgili Etik Olmayan Davranışlara İlişkin Görüşleri, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
33. Özbek, O. (2003). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleki Etik İlkeleri ve Bu İlkelere Uyuma Düzeyleri, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
34. Travers, P. D., Rebore, R.W. (2000). Foundations of education: Becoming a Teacher. Massachusetts: Allyn and Bacon.
35. Tirri, K. (1999). Teachers perceptions of moral dilemmas at school. *Journal Of Moral Education*, 28(1), 31-47.
36. Yılmaz, V., Çelik, H. E. (2009). Lisrel ile Yapısal Eşitlik Modellemesi, PEGEM Akademi. Ankara.
37. Toprakçı, E, Bozpolat, E., Buldur, S. (2010). Öğretmen Davranışlarının Kamu Meslek Etiği İlkelerine Uygunluğu. e- *International Journal of Educational Research*. 1(2), 35-50.